

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ
Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)
Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)
Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)
София 1000, ул. Пиротска 7, ет.5, тел 0879686841
e.mail: office@judgesbg.org

До
Комисията по конституционни и правни въпроси
на 51-о Народно събрание

Копие до
Министъра на правосъдието

СТАНОВИЩЕ **на Съюза на съдиите в България**

Настоящото становище касае трите законопроекта за Закон за несъстоятелност на физическите лица, разглеждани от Народното събрание и обединени в един при приемането им на първо гласуване (Сигнатура 51-553-37-18) и по-специално публично оповестеното намерение от министъра на правосъдието Георги Георгиев да бъде предложение изменение, с което подсъдността на делата за несъстоятелност на физически лица като първа инстанция да бъде на районния съд.

Управителният съвет на Съюза на съдиите призовава за внимателно обмисляне на предложението на Министерския съвет за промяна на подсъдността. Същото е направено между първо и второ четене на законопроектите в правна комисия и не е ясно какво налага тази промяна, като не е изследвано и мотивирано какво ще е въздействието на промяната в подсъдността при протичане на самите производства.

Във внесенния проект от 30.12.2024г. на Министерски съвет е предвидено тази компетентност да бъде възложена на 28-те окръжни съдилища, а не на районните съдилища. Мотивите на МС при внасяне на този законопроект са в насока, че именно с оглед на механизмите за засилено сътрудничество по трансгранични дела в Регламент 2015/848, професионализмът на всички участници трябва да бъде на сходно ниво навсякъде в ЕС. Тоест в мотивите се признава, че държавите членки следва да гарантират, че членовете на съдебните органи, занимаващи се с производства по несъстоятелност и опрощаване на задължения разполагат с нужните експертни познания за изпълнението на своите задължения. С

оглед постигане на ефективност на тези производства е направено заключение, че те следва да се разглеждат от специализирани съдилища или състави – така и член 25 на Директива 2019/1023 за преструктурирането и несъстоятелността.

В първоначалния проект е взето предвид, че към момента производствата по несъстоятелност се разглеждат само от състави в окръжните съдилища в страната, които имат необходимата квалификация. На следващо място е отчетена правната и фактическата сложност на производствата, както и че се очаква срещу един длъжника да има заведени повече от едно съдебно и/или изпълнително производство, а жалбите срещу действията по принудително изпълнение се разглеждат от окръжния съд. Тъй като окръжният съд разполага с възможност да осъществява съдебен контрол както върху актове на първоинстанционните съдилища в съдебния район, така и на съдебните изпълнители, целесъобразно е именно окръжният съд да разглежда тези категории дела.

В законопроекта е предвидено засилено служебно начало, което означава, че първоинстанционният съд ще установява по свой почин факти и ще събира доказателства, включително назначаване на вещо лице и налагане на обезпечителни мерки и ограничения върху действията и дейността на длъжника. Всичко това предполага готова подготовка или специализация в резултат на години опит.

Предвидено е постановените от окръжните съдилища решения и определения да подлежат на обжалване само пред въззивния съд с изключение само на решенията и определенията, с които се отказва образуване или производството се прекратява. Не е предвидено да се представя препис от подлежащите на обжалване актове, като те ще се обявяват в регистъра по несъстоятелност и съобщенията ще се смятат за връчени с факта на обявяването им.

Към настоящия момент няма публикувано становище на МС, което да обосновава промяна в подсъдността между двете четения, както и дали и как ще се осъществи специализацията на съдии от районни съдилища да разглеждат тези дела.

Министърът сочи, че производството ще бъде максимално „стандартизирано“, а районните съдии ще преминат обучение.

С настоящето становище бихме искали да обърнем внимание, че материята на несъстоятелността на физически лица във внесените законопроекта, преди обединяването им, е базирана на съществуващата правна уредба на търговската несъстоятелност. Този тип дела се разглеждат от окръжните съдилища като първа инстанция. Районните съдии нямат опит

с такива дела и е необосновано да се разхищава държавен ресурс за обучението им, при положение че окръжните съдилища вече разполагат с основните знания и умения за разглеждане на делата.

Считаме, че позицията на министъра не почива и на обективен анализ на реалната ситуация в системата на съдилищата.

При разглеждане на законопроектите следва да се има предвид, че районните съдилища са най-натоварените съдилища като брой дела. На тях законът възлага изключително много правомощия като първа инстанция по различен и голям брой дела. През годините граждани, недоволни от това, че районните съдии не могат да осъществяват своевременно и ефективно задълженията си, са отправяли призови към държавата за разтоварване на тези първоинстанционни съдилища.

Прегледът на годишните доклади на районните съдилища показва, че през 2024 г. в по-голямата част от тях делата се увеличават значително. В Софийския районен съд, който е най-натовареният в страната, увеличението е от 71 905 образувани граждански дела за 2023 г. до 77 797 за 2024 г. В Районен съд – Бургас през 2023 г. са постъпили 7928 граждански дела, а през 2024 г. – 8919. В Районен съд – Видин през 2023 г. са постъпили 2625 граждански дела, а през 2024 г. – 3116 граждански дела. Примерите са избрани на случаен принцип.

Видно от годишните доклади за дейността на окръжните съдилища за 2024 г., в повечето от тях образуваните дела или намаляват, или запазват броя си спрямо предходната година. Така например през 2024 г. в Окръжен съд – Бургас като първа инстанция през 2023 г. са постъпили 1055 първоинстанционни граждански и търговски дела, а през 2024 г. – 975. В Окръжен съд – Пловдив са постъпили 459 граждански дела, а през 2023 – 402. В Окръжен съд – Плевен през 2023 г. са постъпили 2289 първоинстанционни граждански и търговски дела, а през 2024 г. – 2217. Сходна е ситуацията с въззивните граждански дела. В Окръжен съд – Бургас през 2023 г. са постъпили 1607 въззивни дела, а през 2024 г. – 1459. В Окръжен съд – Плевен през 2023 г. са постъпили 417 въззивни граждански дела, а през 2024 г. – 444. В Окръжен съд – Варна през 2023 г. са постъпили 1312 въззивни граждански дела, а през 2024 г. – 1318. Примерите са избрани на случаен принцип.

Нужно е да се отбележи, че тъй като окръжните съдилища разгледат както първоинстанционни, така и въззивни дела, те могат вътрешно да си преразпределят работата си.

При определяне на подсъдността не следва да е водещо да се разтоварват едни съдилища, а да се натоварват други, а самият проект

следва да съдържа анализ как възлагането на делата по несъстоятелност на съответния първоинстанционен съд ще се отрази на разглеждането им и какви мерки следва да се предприемат за своевременно и ефективно протичане на производството.

В тази връзка искаме да изтъкнем, че производството по несъстоятелност на физически лица, колкото и да бъде опростено, ще създаде множество текущи задължения на съдиите от първоинстанционния съд. Това ще са масови производства, които продължават дълго време и по които съдията ще е длъжен да извършва неопределен брой действия, предвид засиленото служебно начало, което се предвижда в законопроекта. При положение че районните съдии и сега са натоварени с множество текущи „административни“ задължения, които с времето непрекъснато се увеличават, решението да им се възложи такова производство като първа инстанция може да се окаже нецелесъобразно и би могло да доведе до още по-голямо забавяне на правосъдието. От друга страна, поемането на делата за несъстоятелност на физическите лица от съществуващите специализирани състави в окръжните съдилища изисква обсъждане на необходимост от преразпределение на човешки ресурс и предприемане на съответни организационни мерки за да се обезпечи срочното разглеждане на делата за търговска несъстоятелност. Следва да се напомни, че потърпевши от неразбирането на законодателя често се оказват съдиите, които биват наказвани дисциплинарно за неизпълнение в срок на задълженията си, а негативи търпи и държавата, която бива осъждана да заплаща обезщетения за бавно правосъдие.

Всичко това налага вземането на законодателно решение от кое ниво на съдебната система да се разглеждат като първа инстанция делата за несъстоятелност на физически лица да бъде предхождано от внимателна и базирана на обективни данни за наличните ресурси в системата и възможността им да поемат такава нова група дела, които ще са значителни по брой. Поради това призоваваме законодателното решение да се вземе след внимателен анализ и изслушване на всички заинтересовани страни, а не на базата на интуитивни решения, основани на субективни предпочитания на част от законодателното тяло.

Гр. София,

24.04.2025 г.

От името на Управителния съвет

на Съюза на съдиите в България